

SADRŽAJ

Apstrakt	52
Uvod	54
1. Predmet istraživanja	2
2. Naučni cilj istraživanja	3
3. Osnovne naučne hipoteze	4
4. Naučne metode istraživanja	50
Prvi dio	
IMPLEMENTACIJA MSFI U TEORIJU I PRAKSU FINANSIJSKIH TRŽIŠTA	61
I GLOBALIZACIJA SVJETSKIH TOKOVA	6
1. Pojam globalizacije	6
2. Vrste globalizacije	7
3. Prednosti i nedostaci globalizacije	9
4. Alternative ekonomskoj globalizaciji	10
5. Globalizacija u zemljama u tranziciji	11
6. Globalizacija finansijskih tržišta	13
II STANDARDIZACIJA RAČUNOVODSTVA ZASNOVANA NA MSFI	15
1. <i>Mjesto i uloga MSFI u računovodstvenom sistemu</i>	15
2. Dostignuti stepen primjene MSFI	16
3. MSFI kao nacionalni zahtjevi	18
4. Usklađenost MSFI sa zakonskim propisima	20
5. Osnovne pretpostavke MSFI	21
III FINANSIJSKA TRŽIŠTA I HARMONIZACIJA PROPISA	22
1. Pojam i struktura finansijskih tržišta	22
2. Subjekti finansijskog tržišta	24
2.1.1. Kreditne institucije	24
2.1.2. Banke	25
2.1.3. Štedno kreditna udruženja	25
2.1.4. Štedionice	25
2.1.5. Kreditne unije	26
2.2. Institucionalni investitori	26
2.2.1. Osiguravajuća društva	26
2.2.2. Penzioni fondovi	27
2.2.3. Investicioni fondovi	27
2.3. Posredničke institucije	28
2.3.1. Investicione banke	28
2.3.2. Brokerske i dilerske kuće	29
3. Vrste finansijskih tržišta	31
4. Temeljne pretpostavke i kvalitativna obilježja finansijskih tržišta	34
5. Karakteristike savremenih finansijskih tržišta	36
6. Osnivanje i razvoj finansijskih tržišta u uslovima reformskih promjena	37
7. Finansijsko tržište Republike Srpske	38
8. Haramonizacija propisa na finansijskim tržištima	41
IV PREZENTACIJA FINANSIJSKIH INSTRUMENTATA	42
1. Primjena MSFI 32- Finansijski instrumenti: objavljivanje i prezentacija	42
2. Finansijski instrumenti u kontekstu MSFI	43
2.1. Primarni finansijski instrumenti	47
2.1.1. Instrumenti akcijskog kapitala	48
2.1.1.1. Akcije	49
2.1.1.2. Vrste akcija	50

2.1.1.3.	Analiza cijene akcije	52
2.1.1.4.	Prednosti i nedostaci akcijskog	54
2.1.2.	Dužnički vrijednosni papiri	54
2.1.2.1.	Državne obveznice	55
2.1.2.1.1.	Vrste obveznica	56
2.1.2.1.2.	Vrednovanje obveznica	57
2.1.2.1.3.	Prednosti i nedostaci finansiranja obveznicama	60
2.1.2.2.	Blagajnički zapisi	61
2.1.2.3.	Depozitni certifikat	61
2.1.2.4.	Bankarski akcept	62
2.1.2.5.	Komercijalni ili trgovački zapis	63
2.1.2.6.	Medjunbankarska trgovina viškovima obaveznih rezervi	64
2.2.	Izvedeni finansijski instrument	64
2.2.1.	Forvard ugovor (Forward contract)	66
2.2.2.	Fjučers	68
2.2.2.1.	Vrste fjučersa	72
2.2.3.	Opcioni ugovori	75
2.2.3.1.	Vrste opcija	77
2.2.4.	Svop transakcije	83
2.2.4.1.	Kamatni svop	83
2.2.4.2.	Valutni svop	84
2.3.	Kombinovani (spojeni) finansijski instrumenti	87
2.3.1.	Vrednovanje elemenata spojenog finansijskog instrumenta	90
2.3.2.	Black –Scholes-ov model vrednovanja opcije	92
2.4.	Ugrađeni derivati	95
2.4.1.	Povezanost ugrađenog derivata sa osnovnim ugovorom	97
2.4.1.1.	Nepostojanje bliske povezanosti	97
2.4.1.2.	Bliska povezanost derivata sa osnovnim ugovorom	100
2.5.	Priznavanje efekata poslovanja sa složenim instrumentima	102
2.6.	Saldiranje finansijskih sredstava i obaveza	102
2.7.	Transakcije između povezanih strana	104
2.8.	Naknadni događaji i potencijalne finansijske obaveze	106

Drugi dio

BANKARSKI RIZICI I UPRAVLJANJE NJIHOVOM DINAMIKOM KAO FAKTOR POSLOVNOG USPJEHA

I	BANKARSKI RIZICI	111
1.	Pojam i vrste bankarskih rizika	111
1.1.	Valutni rizik devizne pozicije	113
1.2.	Rizik kamatne stope	117
1.2.1.	Izracunavanje kamatnog prinosa na finansijske instrumente	119
1.2.2.	Objavlivanja vezana za rizik kamatne stope	121
1.3.	Rizik likvidnosti	124
1.3.1.	Ročna usklađenost sredstava i obaveza	124
1.4.	Kreditni rizik	128
1.4.1.	Vrste kreditnog rizika	130
1.4.2.	Objavlivanja vezana za kreditni rizik	131
1.4.3.	Koncentracija rizika	132
1.4.4.	Gubici na plasmanima	134
II	HEDŽING TRANSAKCIJE	136
1.	Savremeni pristup upravljanja rizicima	136

1.1.	Metode mjerenja rizične vrijednosti	138
1.2.	Vrste hedžinga	141
2.	Kvantifikacija rizika i njihov uticaj na poslovni rezultat	142
3.	Finansijski instrumenti u službi zaštite od rizika	146
4.	Upravljanje valutnim rizikom	147
4.1.	Upravljanje valutnim rizikom pomoću valutne opcije	150
4.2.	Korištenje opcije za ponudu (tender)	152
4.3.	Opcija u zaštiti plaćanja u stranoj valuti	153
4.4.	Upravljanja valutnim rizikom putem delta tehnike	153
4.5.	Hedžing transakcije sa valutnim fjučersima	155
4.6.	Hedžing transakcije sa valutnim svopovima	155
5.	Upravljanje rizikom kamatne stope	156
5.1.	Gep analiza upravljanja kamatnim rizikom	160
5.2.	Zaštita od kamatnog rizika putem finansijskih derivata	161
5.2.1.	Zaštita pomoću fjučersa kamatnih stopa	162
5.2.1.1.	Long i short hege	163
5.2.2.	Zaštita pomoću opcija kamatnih stopa	165
5.2.3.	Zaštita pomoću svopova kamatnih stopa	166
5.2.4.	Zaštita pomoću "Duration gap" (razlika dospelosti-trajanja)	167
6.	Upravljanje kreditnim rizikom	168
6.1.	Procjena kreditne sposobnosti dužnika	169
6.2.	Dokumentacija za ocjenu kreditne sposobnosti dužnika	172
6.3.	Predviđanje finansijskih teškoća dužnika	173
6.4.	Sigurnost kredita	174
6.5.	Upravljanje kreditnim rizikom prema odredbama bazelskog sporaz.	176
6.6.1.	Standardizovani pristup	177
6.6.2.	Osnovni pristup zasnovan na internim metodama banaka za ocjenu kreditnog rejtinga	178
6.6.3.	Viši pristup zasnovan na internim metodama banaka za ocjenu kreditnog rejtinga korisnika kredita	179
6.6.4.	Kreditni rizik plasmana građanima	180
6.7.	Kreditni rizik u svjetlu važećih propisa u RS	180
7.	Upravljanje rizikom likvidnosti	181
7.1.	Upravljanje rizikom likvidnosti pomoću svopova	183
7.2.	Upravljanje rizikom likvidnosti pomoću opcija (dospijeća opcija)	183
8.	Upravljanje aktivom banke	184
9.	Upravljanje pasivom banke	187

Treći dio

PRIZNAVANJA I VREDNOVANJA FINANSIJSKIH INSTRUMENATA I NJIHOVA PREZENTACIJA U FINANSIJSKIM IZVJEŠTAJIMA

1.	Djelokrug MSFI 39: Finansijski instrumenti-priznavanje i mjerenje	190
I	PRIZNAVANJE FINANSIJSKIH INSTRUMENATA	191
1.	Početno priznavanje finansijskog sredstva ili obaveze	191
2.	Datum priznavanja finansijskog sredstva	192
II	PRESTANAK PRIZNAVANJA FINANSIJSKIH INSTRUMENATA	195
1.	Prestanak priznavanja finansijskog sredstva	195
2.	Priznavanje kolateralnog jemstva	196
3.	Djelimično isknjižavanje finansijskog sredstva	197
4.	Razmjena starog za novo finansijsko sredstvo ili obavezu	198
5.	Otpis finansijskih obaveza	200

III	VREDNOVANJE FINANSIJSKIH INSTRUMENATA	201
1.	Vrednovanje finansijske imovine i obaveza	202
1.1.	Vrednovanje portfelja kao najvažnijeg dijela imovine	204
1.1.1.	Metode vrednovanja imovine	204
1.1.2.	Metode vrednovanja obaveza	205
2.	Precjenjenost finansijskih dijelova imovine	206
3.	Pristupi u korištenju metoda vrednovanja	206
3.1.	Početno mjerenje finansijske imovine i obaveza	207
3.2.	Naknadno (kasnije) mjerenje finansijskog sredstva	208
3.3.	Kasnije mjerenje finansijskih obaveza	212
4.	Vrednovanje po fer vrijednosti	213
5.	Evidentiranje imovine na datum bilanse po fer vrijednosti	214
IV	KLASIFIKACIJA FINANSIJSKIH INSTRUMENATA	216
1.	Sredstva raspoloživa za prodaju	217
2.	Ulaganja koja se drže do dopijeca	217
3.	Zajmovi i potraživanja koje je kreiralo preduzeće	220
4.	Promjene u klasifikaciji	220
5.	Mjerenje fer vrijednosti finansijskih instrumenata	221
6.	Efekte mjerenja fer vrijednosti finansijskih instrumenata	223
7.	Ispravka vrijednosti nenaplaćenih potraživanja	224
8.	Finansijska imovina evidentirana po amortizacijskom trošku	225
9.	Finansijska imovina evidentirana po fer vrijednosti	226
V	RAČUNOVODSTVO ZAŠTITE	227
1.	Instrumenti zaštite	227
2.	Zaštićene stavke	229
3.	Evidentiranje zaštite	230
4.	Ocjenjivanje efikasnosti zaštite	232
4.1.	Zaštita fer vrijednosti	235
4.2.	Zaštita novčanog toka	238
4.3.	Zaštita neto ulaganja u inostrani subjekat	241
4.4.	Zaštita od rizika budućih transakcija	242
4.5.	Ostale stavke zaštite	242
5.	Promjene u računovodstvenim procjenama	243
VI	PREZENTACIJA FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA	244
1.	Obuhvat MSFI 30-Objavlivanja u finansijskim izvještajima banaka i sl. finansijskih institucija	244
2.	Finansijsko izvještavanje	244
3.	Korisnici finansijskih izvještaja	248
4.	Kvalitativne karakteristike finansijskih izvještaja	250
5.	Elementi finansijskih izvještaja	251
6.	Pojam mjerne jedinice	252
7.	Format i zahtjevi finansijskih izvještaja	253
8.	Bilans uspjeha	254
9.	Bilans stanja	260
10.	Izveštaj o novčanim tokovima	266
10.1.	Devizni gotovinski tok	277
10.2.	Analiza izvještaja o gotovinskim tokovima	277
11.	Izveštaj o stanju kapitala	278
11.1.	Adekvatnost kapitala u svjetlu novih propisa	281
12.	Računovodstvene politike	284
12.1.	Objavlivanja o računovodstvenim metodama i politikama	286

12.2.	Objavlivanja vezana za bilans stanja	288
12.3.	Objavlivanja vezana za bilans uspjeha	290
12.4.	Objavlivanja vezana za finansijske instrumente	291
13.	Modeli analiziranja finansijskih izvještaja	293
14.	Monitoring finansijskih izvještaja	298
Zaključak		300
Literatura		

PREDGOVOR

Ova knjiga je rezultat doktorske disertacije na temu *Finansijski instrumenti u globalizaciji finansijskog izvještavanja i objavivanja izdanih* proisteklo je iz godišnjeg izvještaja o radovima i objavivanju izdanih finansijskih izvještaja u svijetu u kojima se savladavaju rizici u poslovima. U ovom izdanju, do sada najvažniji od finansijskih rizika uz teoretski dio su obradili su i praktični koji traju ova doktorska djela.

Ovo je tako značajna uloga koju je tih godina imao mentor prof. dr. Zoran Babić, na koji se sa dužnim poštovanjem, srdačno zahvaljujem.

Beograd, 2008. god.

autor

dr. Matijana Vujanović-Gligorić